

Współczesny Freiburg to zarówno kanton (303 tys. mieszkańców) jak i jego stolica (37 tys. mieszkańców). Leży on na pograniczu dwóch stref językowych: francuskiej i niemieckiej. Początki Freiburga państwa (Szwajcaria tworzyła się jako konfederacja małych państw, które później przekształciły się w kantony) sięgają 1157 roku czyli założenia miasta Freiburga, wokół którego gromadziły się lokalne wspólnoty obywateli i mieszkańców. Jego kształtowanie się jako samodzielnego państwa, trwało do końca XV wieku.

Podobnie jak w innych kantonach ich stolice są siedzibami zarówno archiwów państwowych zasadniczo właściwych dla instytucji kantonalnych – Staatsarchiv oraz archiwów komunalnych właściwych dla instytucji wspólnoty samorządowej miasta- Stadsarchiv

Chociaż oficjalnie archiwum państwa Freiburga powstało w połowie XVII wieku to dokumenty państwowe były pieczołowicie przechowywane od czasów średniowiecza. Pierwsze dokumenty na przechowanie oddano ok. 1250 roku. Po 1350 roku zadanie archiwizowania dokumentów, zabezpieczania i dbania o nie, powierzono pisarzowi miejskiemu, który prowadził także księgi miejskie. Rozdzielenie funkcji pisarza miejskiego i archiwisty nastąpiło na przełomie XVII i XVIII wieku. Dokumenty i materiały archiwalne państwa -miasta Freiburg (Stadtrepublik Freiburg) były początkowo przechowywane w siedzibie rady i sądu za kościołem St. Niklas, a następnie w klasztorze franciszkanów. Wraz jednak ze wzrostem zasobów archiwalnych, siedziba archiwum wymagała dwóch lokalizacji- mieściła się w ratuszu i spichlerzu miejskim.

Istotnym momentem w dziejach archiwum był rok 1803, kiedy nastąpiło rozdzielenie zasobu archiwalnego miasta i kantonu, z tym że wszystkie dokumenty do 1798 roku trafiły do Staatsarchiv. W 1918 archiwum przeniesiono do klasztoru augustianów. Prawie 100 lat później w 2003 roku archiwum opuściło starą część miasta i przeniosło się do dzielnicy przemysłowej – budynek po Kartonagefabrik w centrum nowoczesnego Freiburga. Dzisiaj już jednak wiemy, że nie jest to jeszcze ostateczna lokalizacja.

Na konie 2015 roku zasób liczył prawie 15 km akt, przy rocznym przyroście akt wynoszącym ok. 400 mb. Zasób prezentuje się znacznie nie tylko ze względu na wielkość, ale i metrykę – sięga bowiem X wieku aż po wiek XXI. Dzieli się na 3 zasadnicze działy, a więc:

- akta starego porządku (L'Ancien Régime)X wiek do 1798 roku,
- akta współczesne L'Epoque contemporaine XIX-XX wiek,
- akta XXI wieku.

W kantonie Freiburg obowiązuje miejscowe prawo archiwalne nowelizowane w 2015 roku – [Gesetz vom 10. September 2015 über die Archivierung und das Staatsarchiv \(ArchG\)](#)

Znowelizowane prawo archiwalne jest krótkie jeśli porównać to z polską ustawą archiwalną - liczy ono 5 rozdziałów i zaledwie 21 treściwych artykułów.

Obowiązujące od 1 stycznia 2016 roku prawo wprowadza kilka istotnych zmian w organizacji archiwalnej kantonu. Główna zmiana polega na zmianie podległości archiwum. Poprzednio organem zwierzchnim była Dyrekcja Edukacji, Kultury i Sportu, obecnie zaś urząd kancelarii państwa - Staatskanzlei. Ponadto znowelizowane prawo nie ogranicza się tylko do archiwum państwowego ale odnosi się do całej administracji wszystkich urzędów kantonalnych oraz

Wpisany przez Jolanta Leśniewska

niedziela, 15 maja 2016 14:24 - Poprawiony niedziela, 15 maja 2016 14:35

innych podmiotów pełniących funkcje publiczne. Ujednolica również zasady postępowania z dokumentacją oraz wyznacza archiwum państwowemu rolę wspierania wszystkich wytwórców materiałów archiwalnych w procesie zarządzania i wartościowania dokumentacji. Archiwum sytuuje w roli nie tylko urzędu, ale także instytucji nauki i kultury. Krytycznie o nowym prawie archiwalnym wypowiedziała się Komisja Archiwalna, która dotychczas była organem kontrolującym archiwum. Nowe prawo przewiduje jej zniesienie, a w jej miejsce powołuje grupy robocze do konkretnych zagadnień.

Archiwum zatrudnia tylko 6 stałych pracowników. Wspierane jest w swoich pracach także przez praktykantów i tzw. służbę zastępczą (Zivildienst). Braki kadrowe archiwum odczuwa w zakresie konserwacji i digitalizacji oraz Records Management.

Podobnie jak w pozostałych archiwach kantonalnych dostęp do zasobu archiwalnego jest online poprzez czytelną bazę danych zbudowaną w systemie scopeArchiv, która jest zbudowana zgodnie ze standardami ISAD i ISDIAH.

Co jeszcze doskwiera archiwum w szwajcarskim Freiburgu – coraz mniej miejsca na gromadzenie dokumentacji. Czas na kolejną w historii archiwum przeprowadzkę? Pomysł na rozwiązanie tej sytuacji jest nowatorski. Planowane jest stworzenie międzyinstytucjonalnego magazynu kantonального dla zbiorów bibliotecznych, archiwalnych i muzealnych (interinstitutionellen kantonalen Lagerung). Władze kantonu Freiburg planują zakup budynków Buchbinderei Schumacher AG w Schmitten, który będzie satysfakcjonujący dla wszystkich zainteresowanych stron.

W tym bogatym krajobrazie archiwalnym Freiburga nie zabraknie także akcentu polskiego. Freiburg to także miasto ciekawe dla Polaków ze względu na fakt, iż ma tam swoją siedzibę działająca od 1997 roku Fundacja „Archivum Helveto-Polonicum”. Jest to instytucja naukowa, mająca na celu zbieranie, konserwację, katalogowanie, udostępnianie i upowszechnianie wszelkich dokumentów i świadectw obecności Polaków w Szwajcarii.

Patrz także: [Podróże archiwalne -Archiwum Kantonu Lucerna](#)

Jola Leśniewska

AP Kutno

Źródło: [Staatsarchiv Freiburg](#)